

## Terugkoppeling casussen

### *Studie als belemmering?*

Het betreft een alleenstaande vrouw die recent was verhuisd naar de gemeente Zaanstad. Mevrouw vroeg een participatie-uitkering aan om vervolgens nog maximaal een jaar een studie te volgen. Hier is echter studiefinanciering voor, maar die had zij al “opgebruikt” en zij volgde nu een particuliere opleiding MBO 4. Er werd in eerste instantie door de afdeling Werk aangegeven dat dit niet de bedoeling is. Zij zou moeten gaan werken en daarnaast haar studie volgen, een participatie-uitkering is er immers niet voor om een studie te kunnen volgen. Tijdens het keukentafelgesprek bleek bovendien dat mevrouw haar studie moest stoppen in verband met de verplichtingen vanuit de Wettelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen. (WSNP). Dit betekende onder andere een forse studieschuld bij het DUO vanwege het voortijdig stoppen en het niet behalen van een diploma. Vasthouden aan de systeemwereld (stoppen met de studie, actief solliciteren en voldoen aan de voorwaarden van de WSNP) betekende dat er nieuwe problemen ontstaan, een neerwaartse spiraal voor mevrouw en daarnaast extra maatschappelijke kosten. Door in te zetten op de leefwereld van mevrouw en gebruik makende van haar intrinsieke motivatie om haar studie af te ronden, heeft ze grote stappen gezet. In samenspraak met de WSNP bewindvoerder is de sollicitatieverplichting gelaten en is de WSNP verlengd met de duur van de studie. De afdeling Werk schorste de arbeidsplicht op zodat ze eveneens de tijd had om de opleiding af te ronden. Inmiddels heeft mevrouw haar opleiding succesvol afgerond en een baan gevonden in de regio Zaanstad. De regisseur van het sociaal Wijkteam en de ambtenaar van de afdeling Werk hebben gebruik gemaakt van de ruimte vanuit het experiment om zodoende een goed integraal maatwerkplan op te zetten.

### *IJzerhandelaar*

Het betreft een alleenstaande heer van 54 jaar oud. Samen met zijn ex-vrouw is meneer mantelzorg voor zijn 22 jarige zoon die is gediagnosticeerd met een zware vorm van autisme. Er is ondersteuning nodig bij ADL-taken. Hij woont in een huurwoning die door de verhuurder is verkocht. Samen met de verhuurder wordt er gezocht naar een andere passende woning. Meneer heeft in het verleden (sinds 2002) gehandeld in oud ijzer waardoor hij een eigen inkomen genereerde. Het betrof echter een inkomen wat niet werd opgegeven aan de belastingdienst, in feite een inkomen uit zwart werk. Vanwege diverse lichamelijke klachten kon meneer de ijzerwarenhandel niet meer voortzetten en is hier noodgedwongen mee gestopt. Meneer moest geopereerd worden en daarna revalideren. Hij ging dit echter steeds uit de weg vanwege de mantelzorg activiteiten, bovendien had hij dan ook geen inkomen meer waar hij al 15 jaar in voorzag. Het wegvallen van het inkomen en de daarmee oplopende schuldenlast (huur- en energie) was de reden dat meneer zich meldde bij het Sociaal Wijkteam. Daarnaast waren er problemen met het toekennen van de participatie-uitkering welke meneer had aangevraagd. Het inkomen voorafgaande aan de participatieaanvraag was niet goed vast te stellen. Vasthouden aan de systeemwereld (inkomen vaststellen alvorens de participatie-uitkering toe te kennen, actief solliciteren op alle banen die er zijn) resulteerde in oplopende schulden en het onvoldoende erkennen dat meneer al 15 jaar een zelfstandig leven heeft geleid. Het was voor hem namelijk zeer moeilijk om zijn financiële onafhankelijkheid op te geven. Het toekennen van de participatie-uitkering en achteraf handhaven/controleren zou in de casus van essentieel belang zijn. Na intensief overleg met de afdeling Handhaving is de participatie-uitkering toegekend. Inmiddels heeft meneer een operatie ondergaan en is volop bezig aan zijn revalidatie. Bovendien wordt er met hem een traject opgezet voor het vinden van passend werk of wellicht zelfs een handel in ijzer op legale wijze. De regisseur van het Sociaal Wijkteam en de ambtenaar van de afdeling Handhaving hebben gebruik gemaakt van de ruimte vanuit het experiment om te doen wat nodig is om zodoende de financiën snel op orde te brengen.

### *Moeder met een zwangere tiener*

Het betreft een alleenstaande vrouw van 36 jaar oud. Mevrouw heeft drie dochters in de leeftijd 17, 11 en 10 jaar. De oudste dochter is zwanger en is in december 2017 uitgerekend. Mevrouw heeft een WIA uitkering en diverse schulden. Ze heeft moeite om haar hoofd boven water te houden en de komst van een baby maakt het financieel allemaal nog problematischer. Los van het feit dat het gezin traumatische ervaringen heeft opgedaan door diverse gebeurtenissen in het verleden. Er is intensieve therapie noodzakelijk om de ervaringen te verwerken en financiële stabiliteit is een randvoorwaarde om voldoende ruimte in het hoofd te hebben voor deze therapie. Mevrouw staat reeds onder

beschermingsbewind en er is een gezinsmanager vanuit de jeugdbescherming. Na de kraamtijd zal haar dochter een opleiding gaan volgen aan het ROC. Hierdoor zal het, naast de opvoeding, erg lastig worden om inkomen uit arbeid te vergaren. Voordat mevrouw zich meldde bij het Sociaal Wijkteam heeft zij getracht een participatie-uitkering aan te vragen voor haar dochter. Dit werd afgewezen vanwege de leeftijd van haar minderjarige dochter. Vanuit de systeemwereld is dit inderdaad een correcte beslissing, er is recht op een participatie-uitkering vanaf de leeftijd van 18 jaar. Echter vanuit de leefwereld van mevrouw bezien levert dit grotere spanningen op en bovendien is het huidige leefgeld (€80 per week) onvoldoende om in de kosten van een baby te voorzien. De regisseur van het Sociaal Wijkteam en de ambtenaar van de afdeling Toegang hebben gebruik gemaakt van de ruimte vanuit het experiment om te doen wat nodig is. Vanaf de geboorte tot aan de maand waarin de dochter 18 jaar wordt (maart 2018) wordt er maandelijks een bedrag gestort op de rekening van de bewindvoerder. Vanaf dan heeft haar dochter recht op een DUO basistoelage met eventueel een aanvullende toelage. Hiermee kan ze haar zorgverzekering en de kosten voor haar baby betalen. Door in te zetten op de leefwereld is er rust en stabiliteit in het gezin ontstaan wat een verdere toename van de zorgkosten beperkt. Inmiddels is de dochter van mevrouw bevallen en volgt ze een opleiding aan het ROC.

### *Een nieuwe start*

Het betreft een alleenstaande vrouw van 28 jaar oud met twee minderjarige kinderen. In maart 2017 kreeg mevrouw een woning in Zaanstad toegewezen. Een unieke kans gezien het verleden. Mevrouw heeft nog niet eerder als gezin geleefd. De kinderen verbleven wisselend bij een nichtje en de moeder van de vrouw. Het voeren van een eigen financiële huishouding is volledig nieuw voor mevrouw. Het feit dat ze wel in aanmerking is gekomen voor een woning bewijst dat mevrouw stabiel is en daarom een kans verdient. Met deze nieuwe start probeert ze haar leven op de rit te krijgen en een goede toekomst voor haar kinderen te creëren. Het aanvragen van een participatie-uitkering verloopt echter niet vlekkeloos. Er zijn twijfels of mevrouw wel verblijft in de woning in Zaanstad. Het huis is immers nagenoeg leeg omdat ze geen geld heeft vanwege haar zwerfende verleden. Meubels en dergelijke heeft ze nog niet. De kinderen verblijven daardoor nog in Amsterdam en mevrouw slaapt soms in Amsterdam en soms op een luchtbed in haar woning. Wel is ze hard aan de slag om de woning te behangen en ze is actief op zoek naar goedkope tweedehands spullen. Het Sociaal Wijkteam probeert, samen met mevrouw, aantoonbaar te maken dat de uitkering noodzakelijk is vanaf maart 2017. Vanwege het uitblijven van de participatie-uitkering kan mevrouw de huur niet betalen en ontstaan er achterstanden in de vaste lasten. Dit zorgt voor veel stress en onbegrip. Uiteindelijk ontvangt ze in juni de participatie-uitkering die ingaat met terugwerkende kracht vanaf 1 mei. Vanuit de systeemwereld is de redenering juist. Mevrouw verbleef niet dagelijks in Zaanstad en je komt alleen in aanmerking voor bijstand als Zaanstad daadwerkelijk het hoofdverblijf is. Vanuit de leefwereld bezien was er echter geen andere mogelijkheid. De regisseur van het Sociaal Wijkteam heeft gebruik gemaakt van de ruimte vanuit het experiment om af te wijken van de beslissing. Inmiddels heeft mevrouw, met het verstrekken van bijzondere bijstand, de huurachterstand betaald en de woning ingericht met diverse tweedehands spullen. De beide kinderen wonen ook bij haar en de oudste gaat naar school. Ze verbreed daarnaast haar netwerk door wekelijks langs te komen bij de peutersoos op het Sociaal Wijkteam. Langzamerhand komt ze tot rust en is er een start gemaakt met een traject doorstroom naar werk.

### *Toeleiding naar werk*

Het betreft een alleenstaande man die begeleid werd door de afdeling Werk van de gemeente Zaanstad. De heer kampt met psychische problematiek en was in zijn gedrag soms zeer heftig. Afspraken kwam hij niet altijd na en dit leidde vaak tot onenigheid in de begeleiding naar werk. Vanwege zijn psychische problematiek heeft de ambtenaar contact opgenomen met het Sociaal Wijkteam om de mogelijkheden/begeleiding te bespreken. In het gesprek is eveneens besproken wat zijn dromen en wensen waren op het gebied van participatie. Hij had maar één wens en dat was een baan als heftruckchauffeur. Ondanks de twijfels (gezien het gedrag van betrokkene) van de ambtenaar van de afdeling Werk en de regisseur van het Sociaal Wijkteam, heeft deze laatste toch besloten om zijn heftruckcertificaat te vergoeden vanuit het maatwerkbudget, dit omdat vanuit Werk hier niet aan mee werd gewerkt. In het kader van het experiment werd echter ingezet om dromen te volgen en daarnaar toe te werken. Een logische stap om hier dan ook op in te gaan. Na het behalen van het certificaat vond hij ook werk, door middel van een begeleiding vanuit Odibaan, en leek het een succesverhaal te worden. Ondanks dat hij had toegezegd dat hij de inkomsten moest doorgeven aan

de gemeente Zaanstad, deed hij dit niet, waardoor er een terugvordering van de participatie-uitkering ontstond. Zijn baan bleek hij eveneens niet te kunnen behouden. In samenwerking met de regisseur werd er een betalingsregeling opgestart om de terugvordering te kunnen betalen. Ondanks de begeleiding en het inzetten op de dromen van de inwoner kan het ook mis gaan. Zijn gedrag levert problemen op bij werkgevers wat voor conflicten heeft gezorgd. Hij wil dolgraag werken, maar het lukt hem én niet om dit te behouden én hij kan niet begrijpen dat dit in mindering wordt gebracht op zijn participatie-uitkering. Was het, achteraf gezien, wel verstandig om direct in te gaan op de dromen van de inwoner in plaats van te onderzoeken waar het gedrag vandaan komt? Een vraag waar we niet concreet een antwoord op weten maar 100% garantie op succes zal er nooit zijn.

#### *Dakloos*

Mevrouw meldde zich in 2018 op het Sociaal Wijkteam, ze was destijds 8 maanden zwanger (van kind nummer 4) en zij woonde in haar auto. Er is veel gebeurd omtrent de zwangerschap en de baby werd ook onder toezicht gezet. Door veel te praten en vertrouwen te winnen is het de regisseur uit het Sociaal Wijkteam gelukt om mevrouw in beweging te krijgen. Kleine stapjes zetten en de stress benoemen heeft hier een grote bijdrage aan geleverd. Er is daarna een postadres aangevraagd bij de gemeente Zaanstad zodat er diverse zaken, waaronder een zorgverzekering, kon worden gerealiseerd. Het postadres werd ook toegekend. Tevens werd er een aanvraag participatie-uitkering gedaan, deze aanvraag werd keer op keer afgewezen. Er kwamen steeds geldbedragen binnen op de rekening van mevrouw en dit werd gezien als inkomen. Mevrouw gaf aan dat dit geld voor eten was bedoeld en afkomstig was van een vriendin. Door gebruik te maken van de handelingsruimte die het experiment geeft, heeft de regisseur het uiteindelijk voor elkaar gekregen om de participatie-uitkering te laten toekennen. Hierdoor heeft mevrouw een kamer kunnen huren en heeft het Sociaal Wijkteam haar ondersteund bij het aanvragen van een zorgverzekering. In overleg met de ambtenaar van de afdeling Werk kon mevrouw mee doen aan werktrajecten met regels die minder strikt werden beoordeeld. Mevrouw zou dan bijvoorbeeld niet gelijk uit het traject worden gezet als zij een keer te laat zou zijn of een keer niet zou komen opdagen. De leefwereld voorop stellen in plaats van de systeemwereld. Helaas heeft zij nog niet kunnen starten vanwege de hoeveelheid psychische problemen die een grote rol spelen. Op dit moment is de regisseur de mogelijkheden voor beschermd wonen aan het bekijken, om het circulaire proces waar mevrouw steeds weer in terecht komt, te doorbreken. Het experiment was een mooi project waarmee de participatie-uitkering uiteindelijk toch is gestart en er stond een werktraject klaar voor mevrouw. Zodra de situatie stabiel genoeg is kan mevrouw hier aan gaan meewerken zodat er een nieuwe stap gezet kan worden.